

herreds ting, om at en ålegård i Torslev dyb fra Arilds tid tilhører Bratskovgård. Denne benævnelse, knyttet til Bratskovs eksistens, må betyde, at ejendomme allerede på dette tidspunkt var af betragtelig alder, og i hvert fald rakte længere tilbage end nogen kunne huske.

Alderen på borgbanken er ukendt, men den må have sin oprindelse som byggeplads for det første oprindelige Bratskov, hvis grundlæggelsestidspunkt er ukendt.

Beliggenheden var strategisk velvalgt med store sumpede engdrag på tre sider og på kanten af bakkeøen, som gav adgang til

det faste land mod vest. Beliggenheden svarer helt til det nærliggende Kokkedals placering med vand på 2-3 sider og på kanten af bakkeøen. Det gav gode forsvarsmuligheder i ufredstider.

Skiftende ejere satte i århundredernes løb præg på bygningerne ved om- og tilbygninger. De høje gavle blev fjernet, og erstattedes af valmede gavle. Murene blev forhøjede, og i 1650'erne tilbyggede oberst Frantz Rantzau det fir-kantede trappetårn.

Det første rum, man betræder ved ankomsten til Bratskov, er porten, gennemkørslen gennem søndre længe. Herfra kommer man til gårdspladsen med udsigt til haven mod øst. Pladsen omsluttes i øvrigt af hovedbygningen og de to bindingsværkslængere.

Gårdspladsen har med sine relativt beskedne mål en egen hygge, mest når den er ryddet for inventar, så man ved gode lysforhold kan se hovskifterne, adskilt af lidt større sten.

I hovedbygningens trappetårn fører en trappe til kælderen. Kælderrummene er de oprindelige 450 år gamle lokaler med massive munkestensvægge og som lof-

ter to tøndehvælv støttede af solide munkestenspiller. Kælderen har været brugt til madkælder, oplagsrum og fangekælder.

To gamle saltkar findes stadig i det inderste kælderrum.

Fra kælderen kommer man ad trappetårnet til riddersalen i stueetagen, som er et stort lokale mod syd med åbent ildsted, møbleret til modtagelse af gæster og lidt underholdning. Her foretages også de borgerlige vielser.

I etagens modsatte ende er der spisestue i tilknytning til køkkenet i sidefløjen.

I riddersalen er værd at bemærke to nicher i nordmuren, som afdækkedes under restaureringsarbejdet.

I havestuen i vestsiden - også kaldet den grønne stue - er bevaret de gamle malede træpaneler. Det smukke møblement er tegnet af professor Ole Wanscher.

På førstesalen findes husets bedste og smukkeste rum i etagens sydende. Rummets største kvalitet er dets enkelthed. Det er smukkest helt uden møbler med de hvidkalkede vægge, trægulve og -lofter og dybe vinduesnicher med kurvehanksformede afslutninger foroven. Se det i solskin

og nyd oplevelsen. I rummet findes et ildsted som afdækkedes under restaureringen. Det var oprindeligt tilmuret, men er nu i funktionsdygtig stand.

Etagen rummer i øvrigt køkken og flere mindre lokaler.

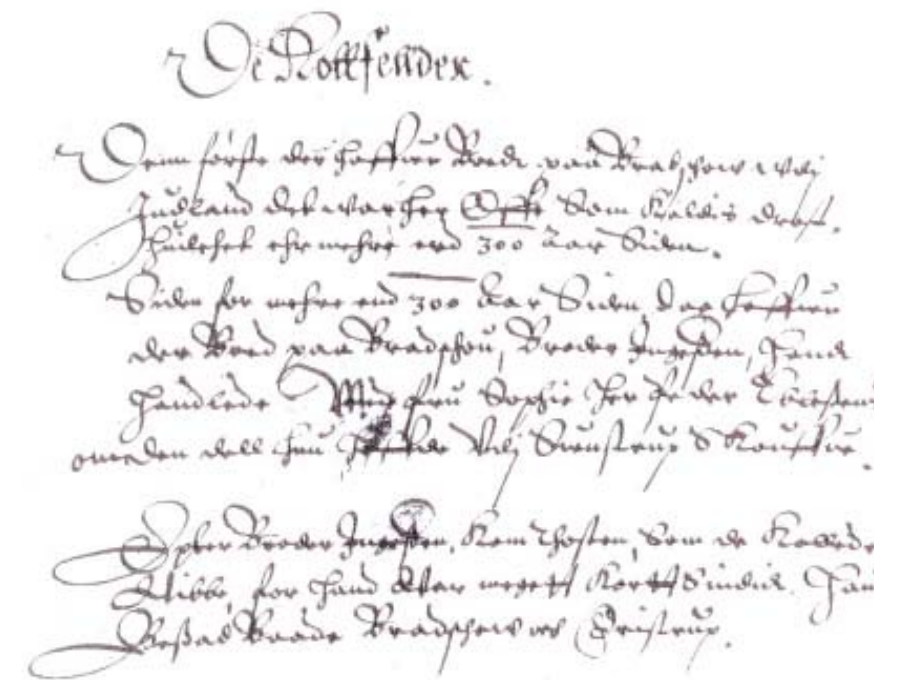
De to sidefløje

I nordfløjen findes køkkenet til Bratskov, den gamle skolestue, et skomagerværksted, den gamle smedie og Bøge Bakke Samlingen.

Værkstederne er meget besøgte af turister. Om sommeren arbejder smeden ved essen akkompagneret af spillemandsmusik.

Hverken skolestuen, skomagerværkstedet eller smedien har deres oprindelse på Bratskov. De har været i funktion på egnen og er senere flyttet til Bratskov.

Sydfløjen rummer entre til Bratskov, udstillingslokaler samt turistkontor.

Sophie Brahes slægtsbog, år 1600. Manuskriptet i Universitetsbiblioteket i Lund. Indledningen til kapitlet om slægten Rotfeld: „Den første der haffuer boed på Bradschow udi Judland det var her Offe som kaldis Drost huilcket ehr mere end 300 aar siden. Siden for mehr end 300 aar siden, daa haffuer der boed paa Bradchou, Broder Ingesen, hand handlede med fru Sophie her Peder Ebbesens om den dell hun haffde udi Svenstrup Skouffue. Epter Broder Ingesen kom Thosten, som de kalledede Wibbe, for hand war meget kortsindid. Hand besad baade Bradschow och Fristrup.“

"BRATSKOV" - FREDENSDAL 8 - DK-9460 BROVST

Foto: Oluf Bonderup, Illustr.: Ole Thorsdal. Tekst: Rudi Schultz. Tryk: Brovst kommune

Ole Tønder Lange
Ingeborg Cathrine Wilsbech

Velkommen til Bratskov

Bratskov er en typisk Nordjysk herregård. I 1976 købte Brovst Kommune Bratskov med den hensigt at sikre ejendommen til brug for kommunens borgere og gæster.

Efter en omfattende restaurering blev Bratskov i 1979 indviet som medborgerhus og kulturhus for Brovst Kommune.

Bratskov har siden været benyttet til mange forskellige formål af kommunens borgere og foreninger, som alle har mulighed for at låne eller leje bygningen til arrangementer af såvel privat som offentlig karakter.

Riddersalen på Bratskov danner en festlig og højtidelig ramme om de borgerlige vielser.

En enestående stenalder-samling fra lokalområdet Bøge Bakke umiddelbart vest for Bratskov er placeret i nordfløjen.

Denne samling kan dateres tilbage til 5.400 før Kristi fødsel og stammer således fra Kongemose- og Ertebølle-kulturene.

Bratskovs historie strækker sig tilbage til perioden hvor Valdemar Sejr var konge i Danmark. Allerede i middelalderen boede der en adelslægt på Bratskov. I det hele taget må man sige, at livet på Bratskov har haft stor betydning for det omkringliggende samfund og dets udvikling.

I Brovst kommune er vi stolte over Bratskov - vi er glade for at vise vores gamle herregård frem til gæster og besøgende.

Bratskov har gennemgået udvik-

lingen fra herregård til kulturhus - et besøg vil give et indblik i denne udvikling.

Det er mit håb, at denne lille folder vil være med til at gøre oplevelsen fuldendt.

Med disse få ord er det mig en stor glæde, at byde alle velkommen til Bratskov.

Mogens Gade
Mogens Gade
Borgmester

Brovst kommunes køb og istandsættelse af Bratskov

Den sidste private ejer af Bratskov var dr. jur. Erik Brüel, bosiddende i København.

I 1976 købte Brovst kommune Bratskov af Erik Brüel med den hensigt at sikre ejendommen til brug for kommunens borgere og gæster.

Ved overtagelsen stod det klart, at bygningerne måtte gennemgå en omfattende restaurering og istandsættelse, og der indledtes straks et samarbejde med arkitekt Jacob Blegvad, Aalborg, og Det Særlige Bygningssyn under Kulturministeriet.

I de følgende år gennemførtes restaureringen, som afsluttedes med en indvielse i august 1979. De væsentligste ændringer af huset under restaureringen foregik på førstesalen. Der blev installeret ny trappe i trapperummet, og en gammel dør i nordgavlen blev genåbnet som branddør og via en trætrappe ført til terræn.

Alt murværk og tag på både hovedbygning og sidefløje blev istandsat, og indvendig blev rummene såvidt muligt ført tilbage til den

ældst opnåelige stand.

Siden indvielsen har Bratskov været stærkt benyttet til mange forskellige formål såvel af private som offentlige brugere.

Bratskov lægger hvert år lokaler til tilbagevendende kulturarrangementer som kunst-udstillinger og lignende. En stor del af kommunens foreninger låner lokaler til møder, og det er muligt for private at leje sig ind til familiefester.

Egnen før Bratskov

Bratskov ligger som centrum i Øster Hanherred, et landskab præget af store, flade sletter med bak-

keøer ragende op og rummende de ældste bebyggelser.

I forhistorisk tid var bakkeøerne egentlige øer i et lavvandet havområde med de første beboere, jægere og samlere, boende ved strandbredderne.

Senere hævdede landet sig og efterlod de flade områder som sumpede enge med store søer som f.eks. Brovst sø og Nørreøkse sø, den sidste af betragtelig størrelse.

Landskabets forandring

Med henblik på effektivisering af landbruget er der i århundredernes løb udført betydelige arbej-

der på arealerne tilhørende Bratskov. De første virkelig effektive foranstaltninger blev udført i årene 1801-04 af generalkrigs-

kommissær Ole Tønder Lange, som ejede Bratskov i årene 1784-1808. Det mest vellykkede af projekterne var afvandingen af Nørreøkse sø, hvor store arealer kom under plov, og høbjergningen i området blev stærkt forøget. Ved gravning af en ny kanal mellem Brovst og Skovsgård, Vestre Kanal, blev Tranum å omledet til Limfjorden i stedet for dens hidtidige forløb med ud-

løb i Nørreøkse sø. Ved anlæg af Vestre Kanal blev det muligt at afvande Brovst sø.

Et tredje stort landvindingsprojekt var Ole Tønder Lange ophavsmand til, nemlig de første forsøg på at tørlægge vejlerne mellem øen Øland og fastlandet.

Der blev anlagt tre dæmninger, ved Knudegård i Brovst, ved Sønderøkse og den østlige ved Danserholme i Ulvedybsområdet.

Dæmningerne formåede dog ikke at stå imod fjorden. De blev ødelagt af storm og højvande, og først i tiden omkring 1920 blev der iværksat udtørningsarbejder, som i løbet af 1950'erne førte til effektiv landbrugsudnyttelse af jorden i vejlerne.

Hermed sluttede den århundredgamle kamp mod vandet, som endte med, at Bratskovs jorder i dag takket være teknikken er nogle af landets mest dyrknings-sikre. Prisen herfor er et ensartet landskab fattigt på ferske indvande.

Bratskovs bygninger og rum

Bratskov er en typisk nordjysk herregård. Hovedbygningen i to etager er opført ca. 1550 af Jens Nielsen Rotfeldt.

De to bindingsværks sidefløje er ca. 200 år yngre. Hele bygningsanlægget er opført på et voldsted med omgivende voldgrave på de tre sider.

Den ældst kendte, helt pålidelige dato, hvor Bratskov nævnes første gang, er den 22. maj 1307.

Da afgiver en række kyndige og troværdige mænd under edsansvar vidneudsagn ved Han-

